

INVENTURA NATEČAJEV

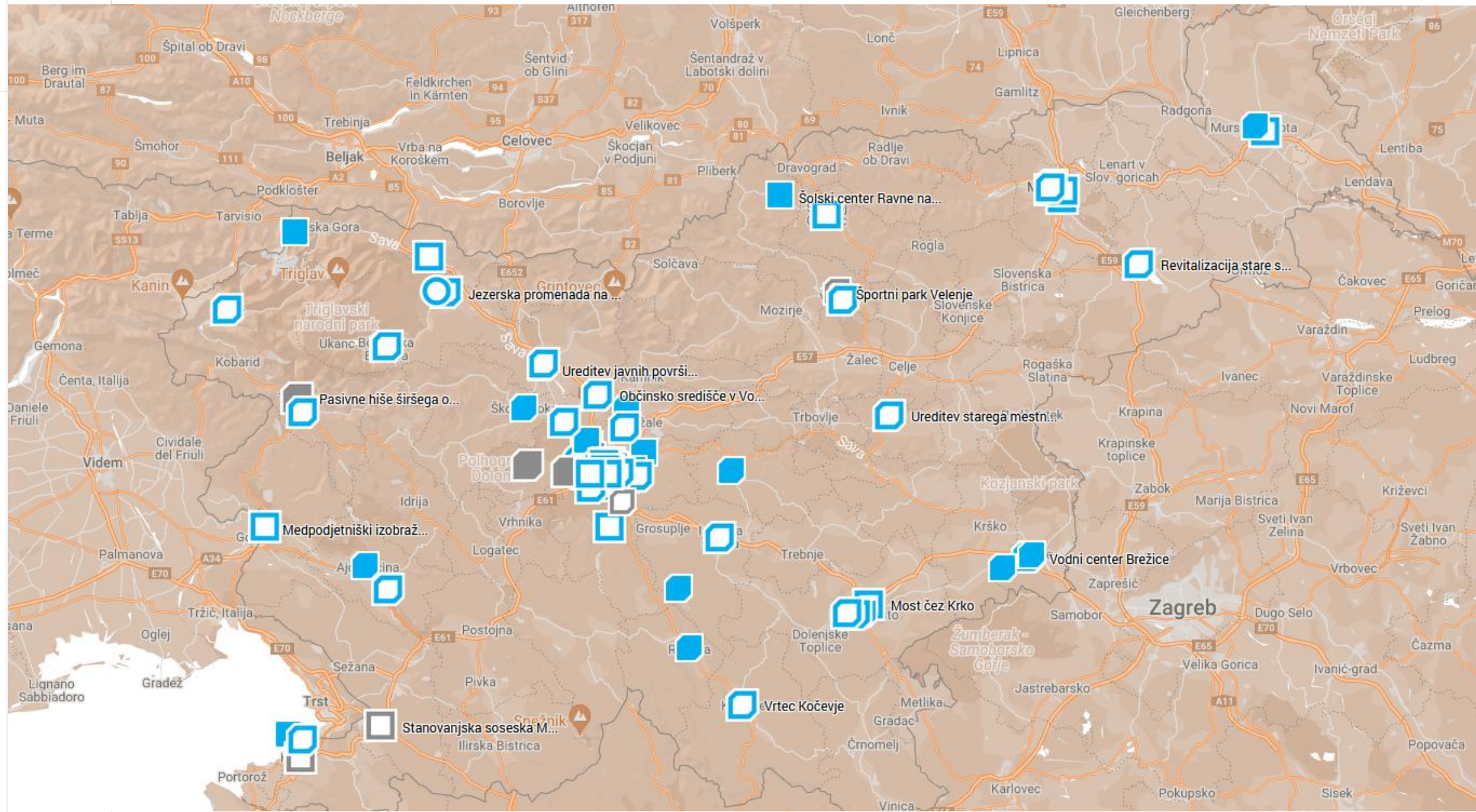
07/23 DO 02/25

Zbor ZAPS 13

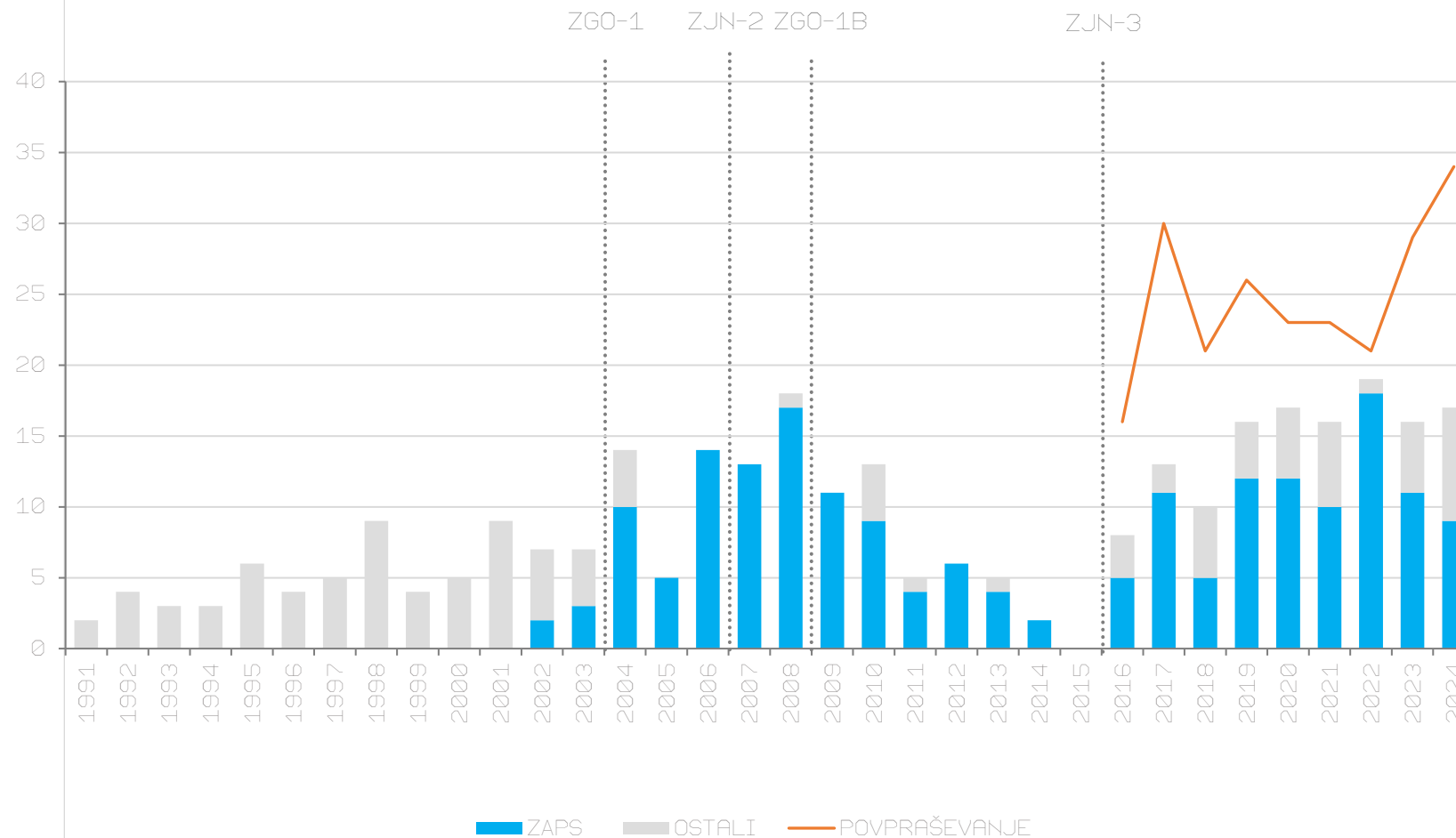
2023 – 07	Mala ledena dvorana Tivoli	2024 – 06	Prizidava Zdravstvenega doma Novo mesto
2023 – 10	Razgledni stolp Bovljek	2024 – 07	Kampus Zaloška
2023 – 11	Stanovanjsko poslovni objekt C-Tower na Celovski v Ljubljani	2024 – 11	Prizidava III. Gimnazije Maribor
2023 – 11	Urbani park športov Krško – Vražja luknja	2024 – 12	Urbani park loka v Novem mestu
2023 – 12	Kemijski inštitut – KI2	2024 – 12	Izobraževalno in športno središče Križe
2024 – 02	Ureditev priobalnega pasu med Kopro in Izolo	2025 – 01	Regionalno središče za zaščito, reševanje in pomoč Novo mesto
2024 – 04	Kulturni dom in knjižnica Šenčur	2025 – 02	Osrednji javni prostor Domžal
2024 – 04	Ureditev atrija občinske stavbe in območja tržnice v Trzinu	2025 – 02	Stanovanjska gradnja Rakova jelša III v Ljubljani
2024 – 04	Tipologije nadomestitvenih stanovanjskih stavb – poplave 2023		

1.0. JAVNI NATEČAJI V SLOVENIJI

LOKACIJA NATEČAJEV

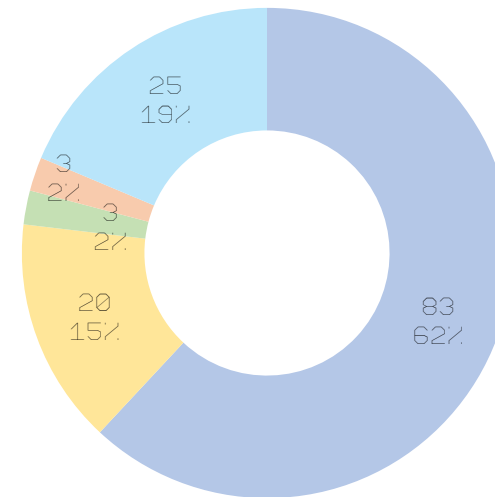
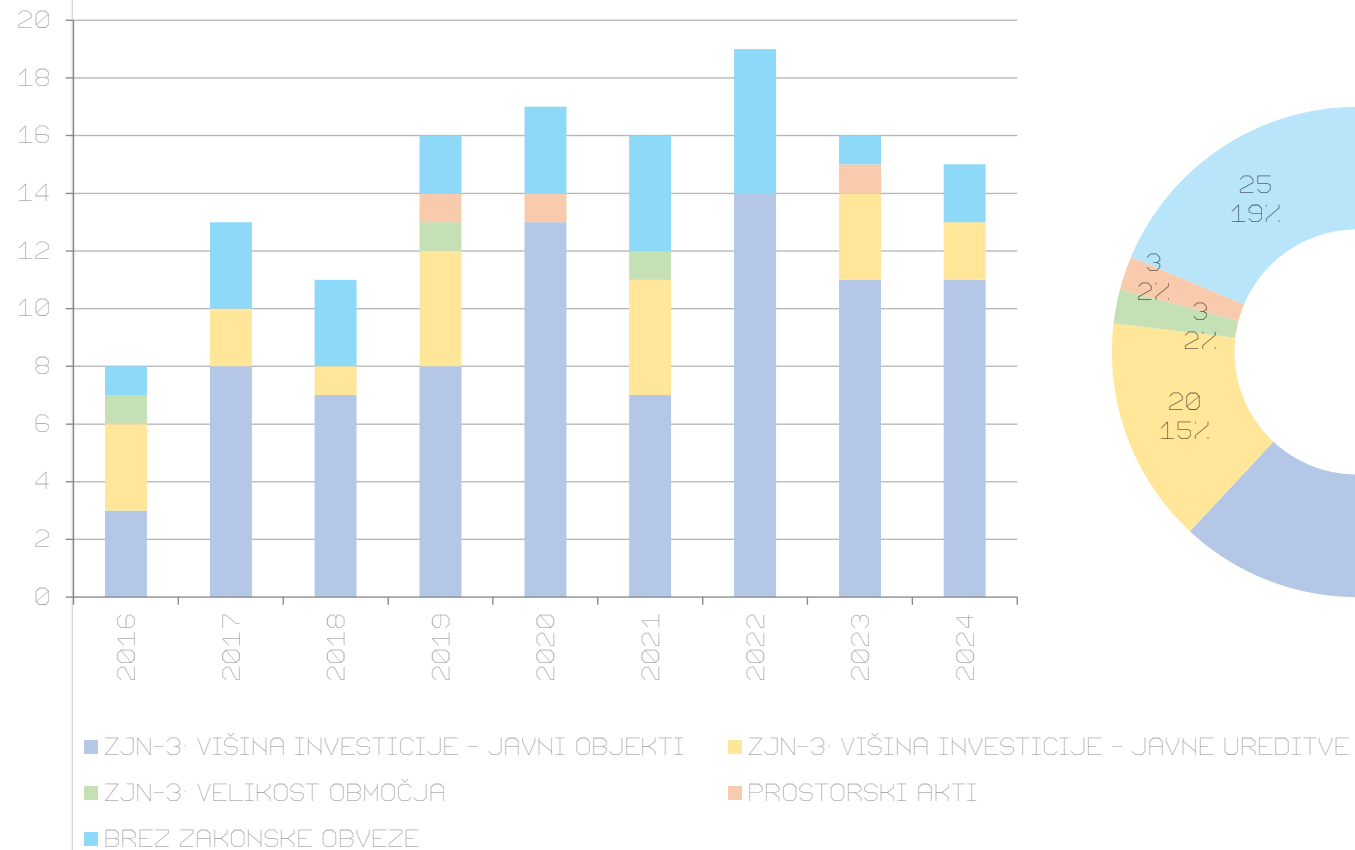

ŠTEVILO NATEČAJEV JE ODVISNO OD ZAKONODAJE

Ukinitev zakonske obveznosti izvedbe javnega natečaja v letu 2008 je v kratkem času popolnoma ustavila natečajne dejavnosti.

ČE NATEČAJI NE BI BILI OBVEZNI, BI JIH BILO BISTVENO MANJ

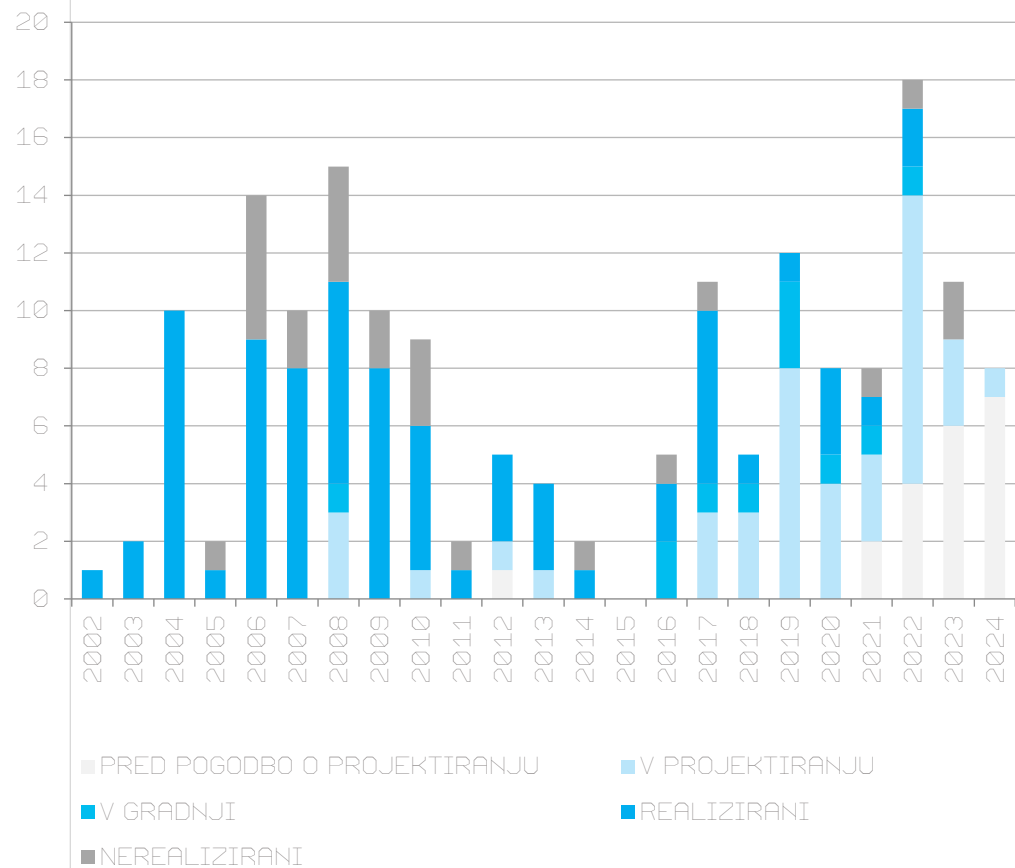

Če javni naročniki ne bi bili zavezani k uporabi javnih natečajev, bi se pogosteje odločali za naročanje projektiranja brez soočanja različnih rešitev, zgolj na osnovi referenc in najnižje cene.

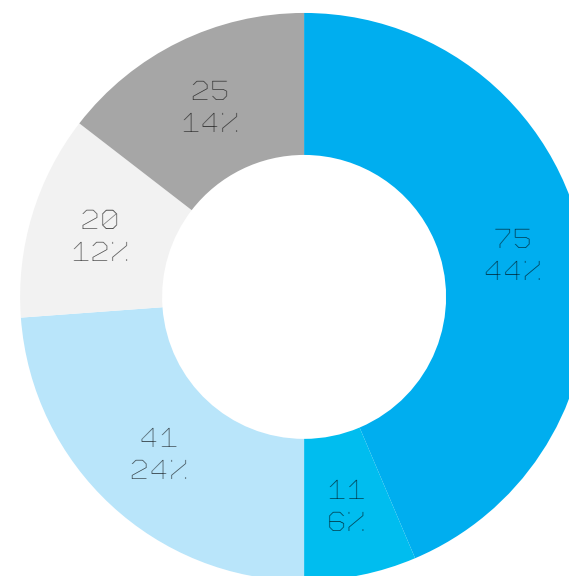
Zakon o javnem naročanju (ZJN-3) določa obvezno izvedbo javnega projektnega natečaja v primeru gradnje novih objektov v javni rabi, katerih investicijska vrednost presega 2,5 milijona evrov, objektov za šport, rekreacijo in prosti čas z investicijsko vrednostjo nad 0,5 milijona evrov ter v primerih, ko se spreminja namembnost območja, večjega od pet hektarov. Prav tako obvezno izvedbo javnega natečaja v nekaterih primerih naročnikom nalagajo prostorski akti. Od leta 2016, ko je začel veljati ZJN-3, je velika večina natečajev izvedena zaradi zakonske obveznosti, nekateri so organizirani zaradi zahtev prostorskih odlokov, zgolj približno petina naročnikov pa se je za izvedbo natečaja odločilo brez posebne zakonske obveze.

Število vseh zaključenih javnih natečajev v posameznem letu po sprejetju ZJN-3 glede na vrsto zakonodajne obveze izvedbe.

2.0 NATEČAJI ZAPS – VRSTE NALOG, NAROČNIKI, USPEŠNOST

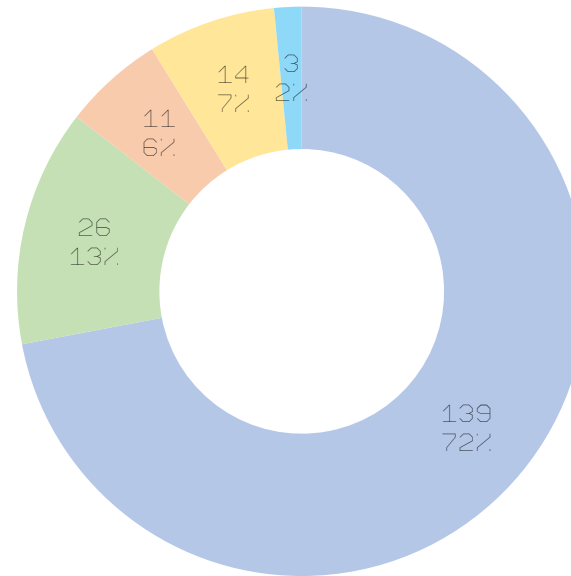
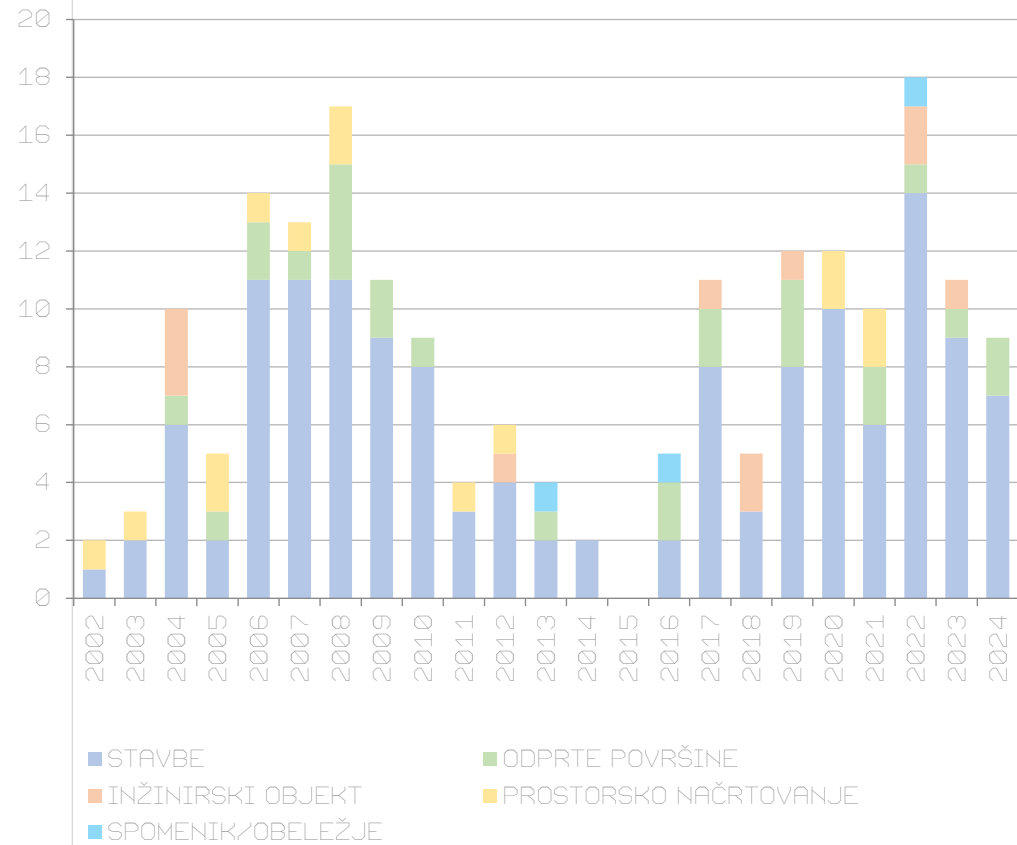
Uspešnost investicij po letih v obdobju 2002–2024 (stanje 30.01.2025)

Skupna uspešnost investicij v obdobju 2002–2024 (stanje 30.01.2025)

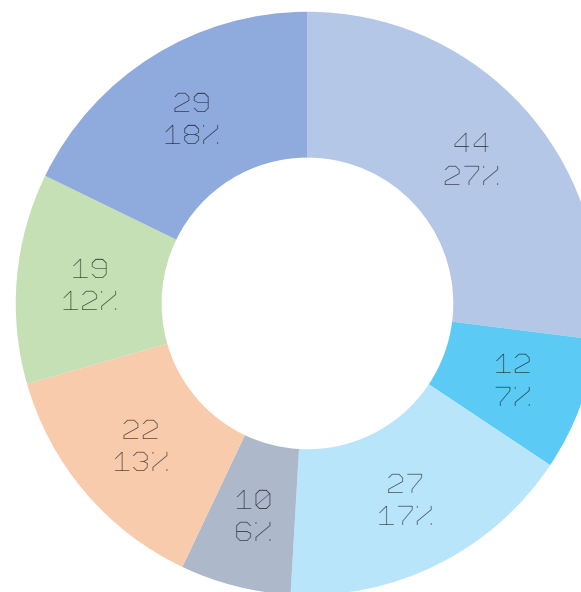
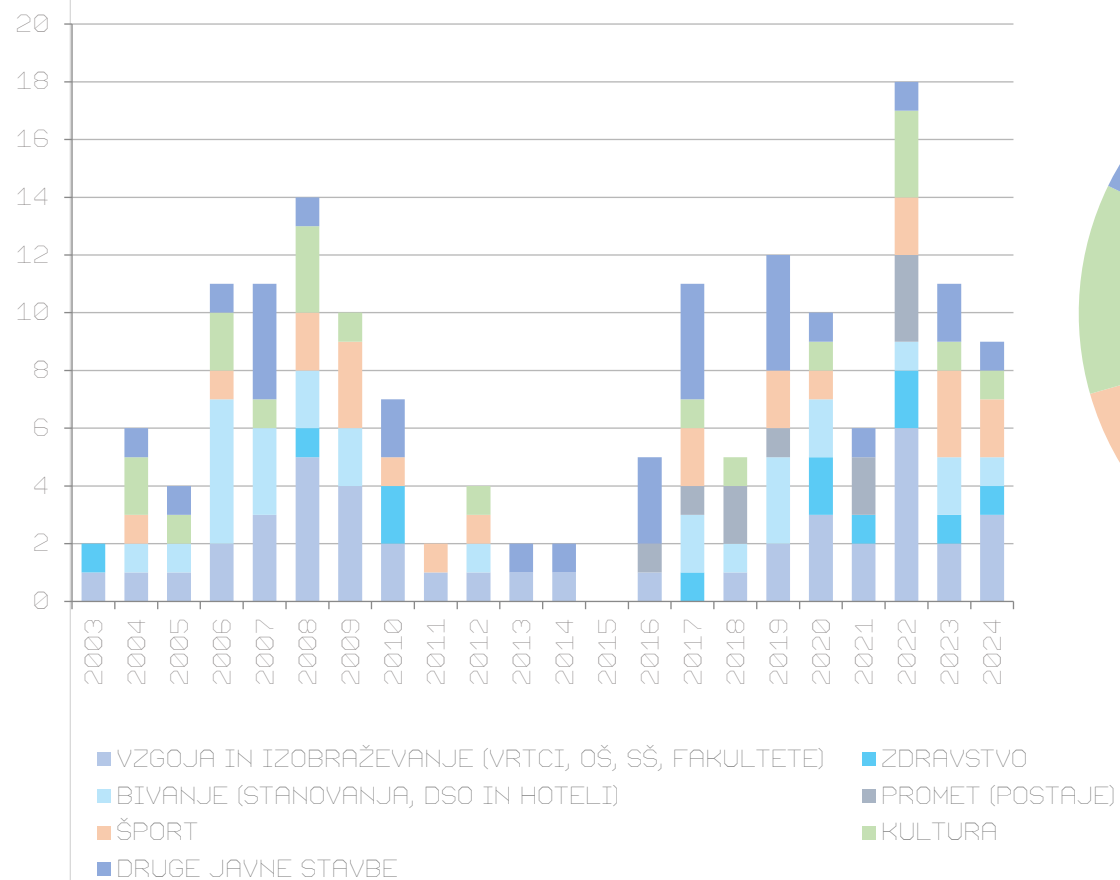
Število vseh zaključenih javnih natečajev glede na vrsto zakonodajne obveze.

Podatki o rezultatih dvajsetletne natečajne dejavnosti ZAPS omogočajo oceno uspešnosti natečajev. Nekateri projekti so realizirani, drugi v različnih fazah razvoja, del projektov pa je obstal in ne bo doživel realizacije. Delež zadnjih predstavlja manj kot 15 odstotkov vseh načrtovanih investicij. Zanimiva je primerjava s podatki o izvedenosti investicij na osnovi javnih natečajev na Hrvaškem, kjer je delež realiziranih natečajev iz tega obdobja bistveno manjši.

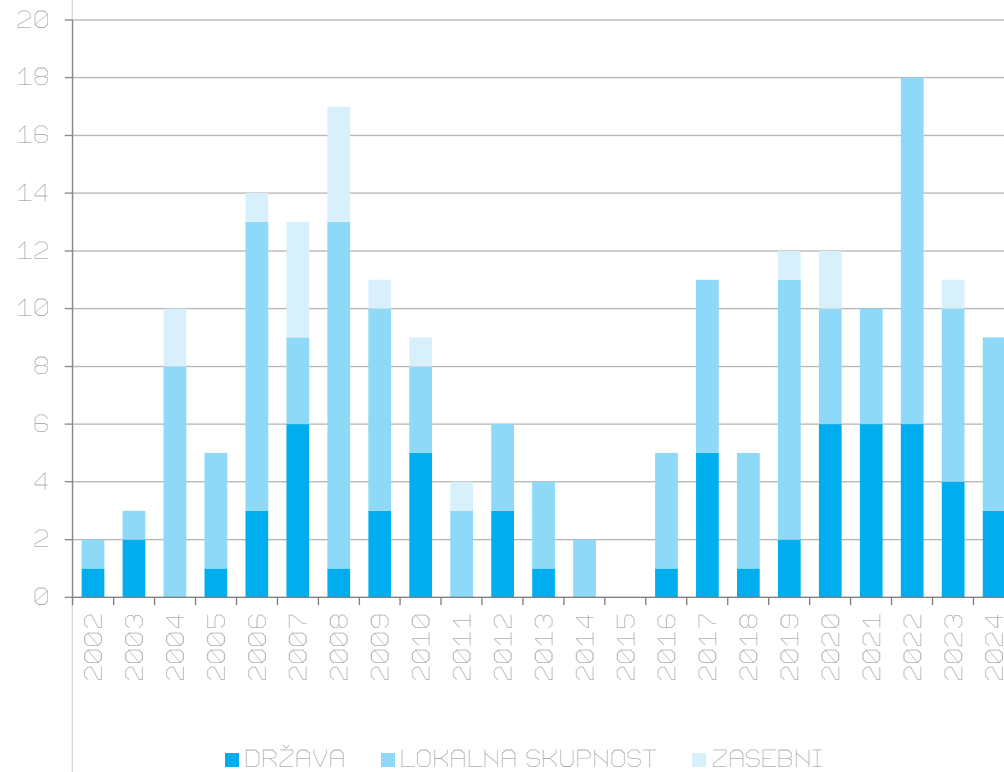

Natečajji ZAPS po letih v obdobju 2002-2024 glede na vrsto naloge

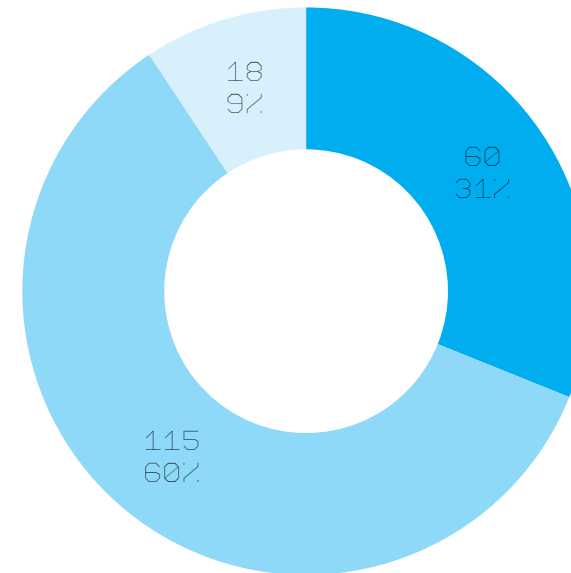
STAVBE GLEDE NA NAMEMBNOST

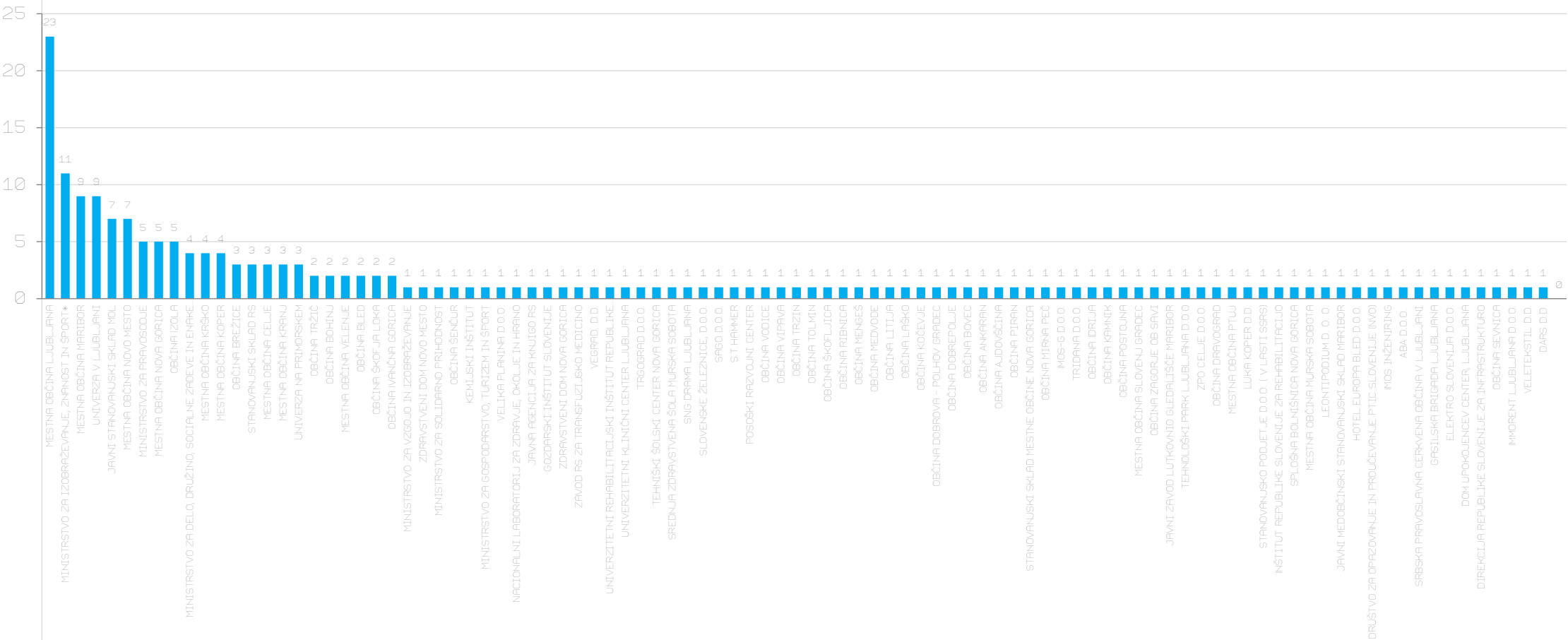
Natečaji za stavbe ZAPS po letih 2002-2024 glede na namembnost

Vrste naročnikov natečajev ZAPS po letih 2002-2024

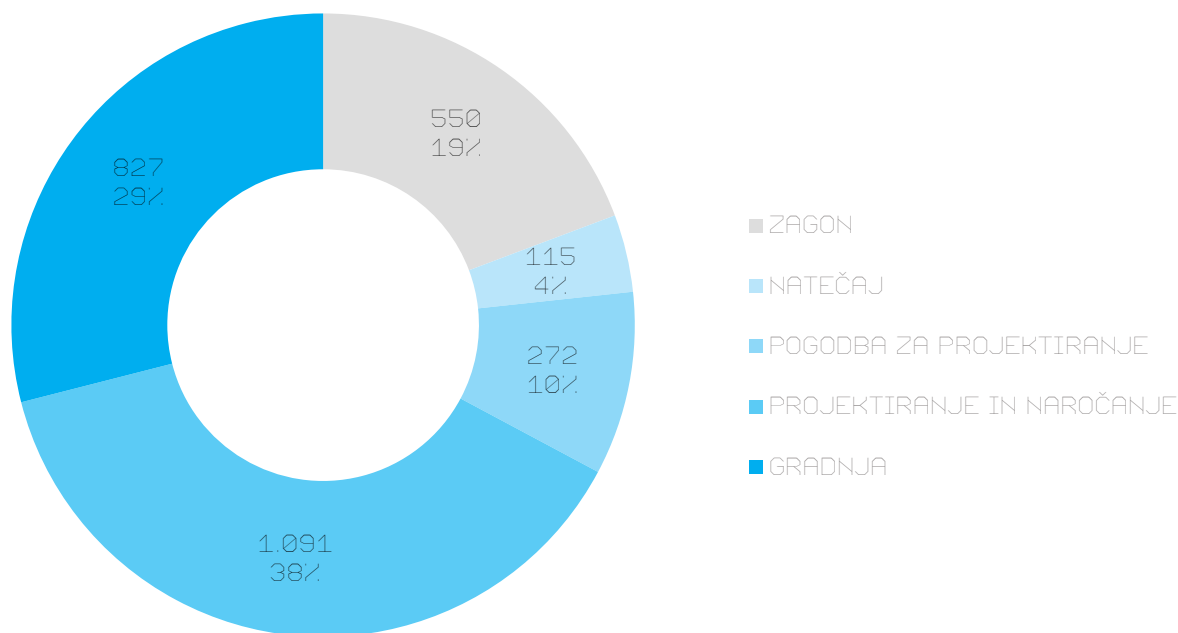

Struktura naročnikov natečajev ZAPS

Naročniki natečajev ZAPS po številu izvedenih natečajev v obdobju 2002-2024

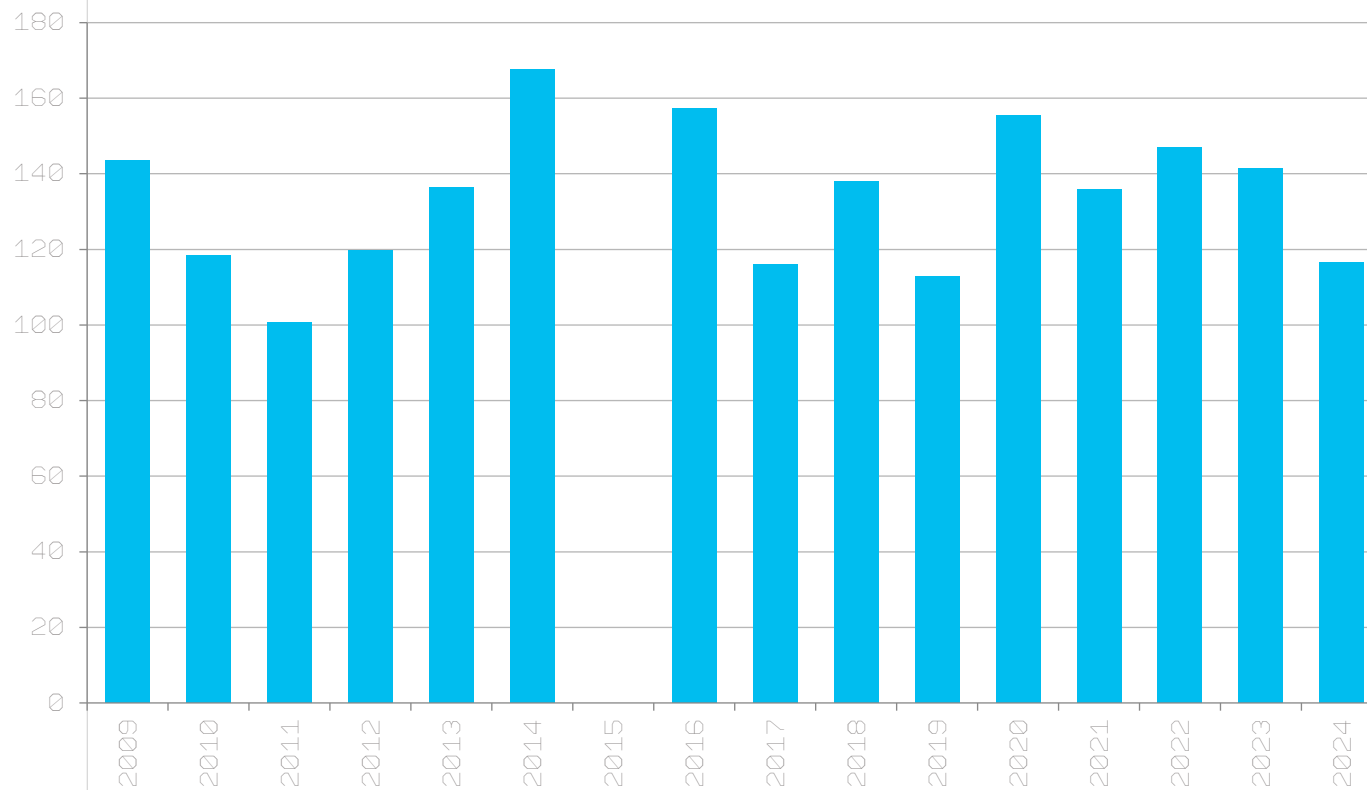
3.0 NATEČAJI ZAPS – TRAJANJE

Povprečno trajanje natečaja v obdobju 2007 – 2024, v dnevih glede na trajanja preostalih faz razvoja projekta

Natečaj je ključna faza v razvoju investicije, a traja v povprečju le 116 dni oziroma le 4,0 odstotke celotnega trajanja razvoja projekta.

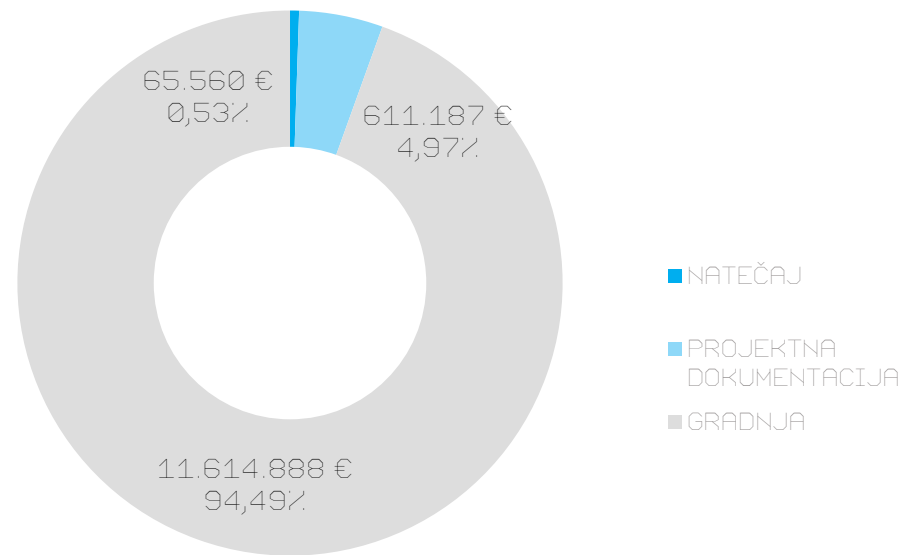
Podatki o povprečnem trajanju posameznih faz v celotnem razvoju projekta so zbrani na osnovi 34 projektov za stavbe oziroma ureditve odprtega prostora, ki so zgrajeni ali se izvajajo na osnovi natečajev, razpisanih v obdobju 2007–2023. Zagon investicije označuje čas od prve pisne namere naročnika o izvedbi investicije do razpisa natečaja. V primerih, ko ta podatek ni znan, je upoštevan čas od prvega stika naročnika z ZAPS do razpisa natečaja. Gre za manj vidno, a zelo pomembno obdobje, ki vključuje pripravo finančne konstrukcije in natečajne naloge. Trajanje natečaja je čas od razpisa natečaja do objave njegovih rezultatov. Po natečaju sledi postopek oddaje storitve projektiranja, upoštevajoč vrstni red zmagovalcev. Pritožbe ponudnikov, ki lahko postopke javnega naročanja zavlečejo, so v primeru natečajev izredno redke. Priprava na projektiranje je čas, ki se prične po objavi rezultatov natečaja in v katerem naročnik običajno pripravi popravljen dokument identifikacije investicijskega projekta (DIIP), hkrati pa pred podpisom pogodbe z izbranim projektantom dokončno oblikuje finančno konstrukcijo načrtovane gradnje. Projektiranje in naročanje je čas, ki vključuje projektiranje objekta in pripravo razpisa za izbiro izvajalca del. Gre za najdalgotrajnejšo fazo, pri čemer so med posameznimi projekti velike razlike. Gradnja se prične s podpisom pogodbe z izvajalcem gradnje in konča s pridobitvijo uporabnega dovoljenja. Čas gradnje niha med projekti bistveno manj in redko traja manj kot leto dni.

Povprečno trajanje natečajev ZAPS v dnevih od dneva razpisa do objave rezultatov v posameznem letu

4.0 NATEČAJI ZAPS – FINANCE

V PRIMERJAVI Z DRUGIMI STROŠKI GRADNJE JE STROŠEK NATEČAJA ZANEMARLJIV

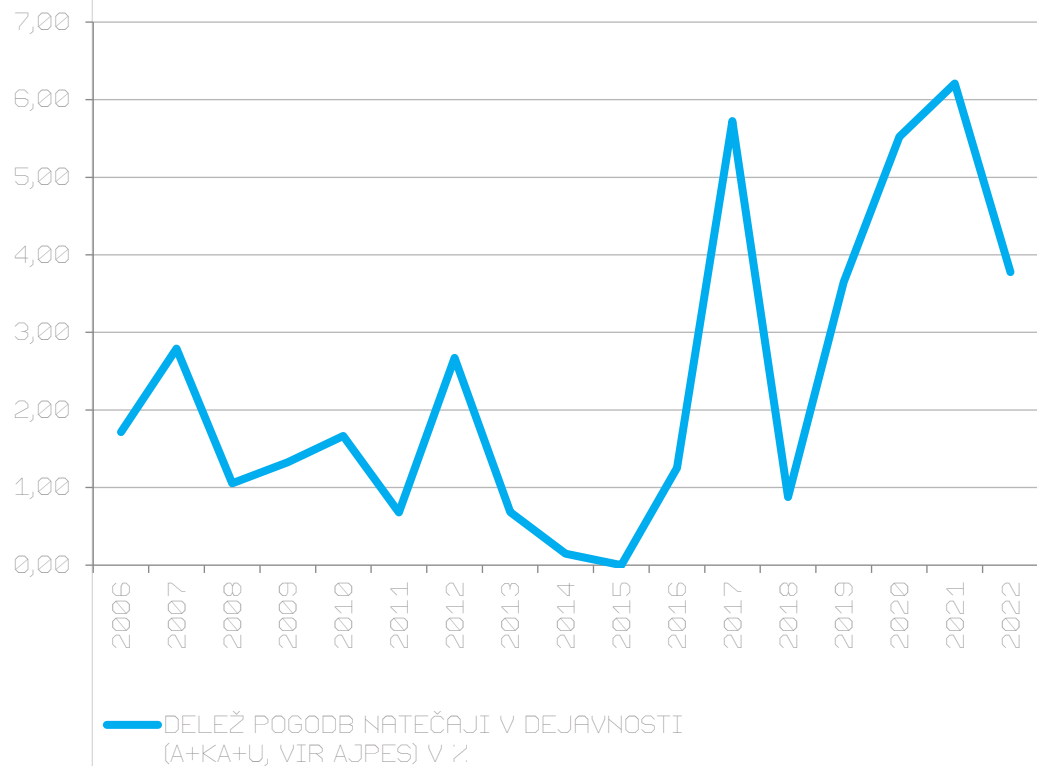

Povprečni strošek izvedbe natečaja glede na druge stroške izvedbe projekta v obdobju 2009 – 2024

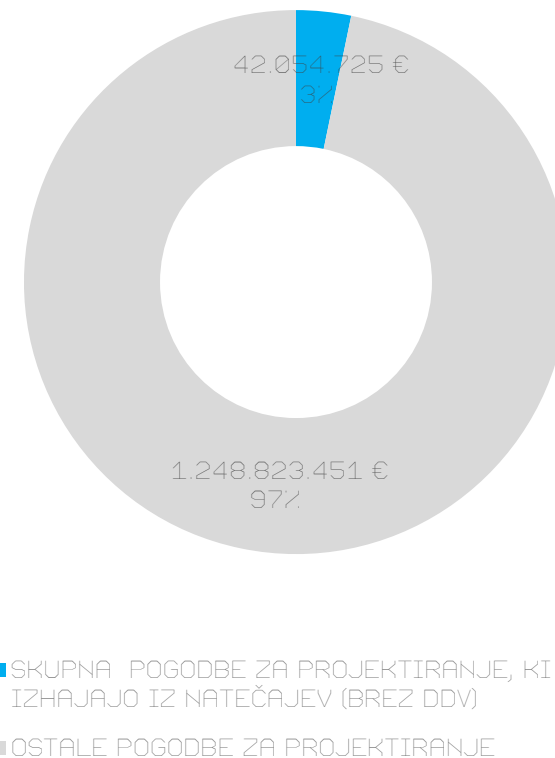
Povprečni strošek natečaja znaša manj kot odstotek celotne investicije. Kljub temu se strošek izvedbe natečaja pogosto navaja kot razlog, zaradi katerega se nekateri javni naročniki ne odločajo za izvedbo javnega natečaja.

Podatki o povprečnih stroških posameznih sklopov so zbrani na osnovi 34 projektov za stavbe oziroma ureditve odprtega prostora, ki so zgrajeni ali se izvajajo na osnovi natečajev, razpisanih v obdobju 2009–2024. Celotna investicija projekta poleg stroškov graditve, ki obsegajo projektiranje, dovoljevanje in gradnjo, obsega tudi stroške nakupa zemljišča, komunalno opremljanje in stroške financiranja, ki v tej primerjavi niso upoštevani. Strošek natečaja vključuje stroške izvedbe natečaja, stroške ocenjevalne komisije in nagradno-odškodninski sklad. Strošek izdelave projektne dokumentacije je skupni strošek izdelave naročene projektne dokumentacije pri izbranem projektantu. Gradnja predstavlja skupni strošek gradbeno-obrtniških in instalacijskih del (GOI), opreme ter zunanje ureditve, kot je opredeljen v pogodbi o izvedbi objekta. Strošek natečaja predstavlja pri manjših investicijah večji delež skupnega stroška, pri večjih natečajih pa je njegov delež praviloma manjši. Podatki kažejo, da znaša povprečni strošek natečaja manj kot odstotek stroškov graditve. Zato strošek ne more biti utemeljen razlog, da se pri javnih investicijah ne bi odločali za izvedbo natečaja. Upravičeno pa je pričakovati, da bo kvaliteta zmagovalne rešitve več kot opravičila vložene stroške.

ARHITEKTURNI NATEČAJI SO PREMALO IZKORIŠČENA RAZVOJNA PRILOŽNOST

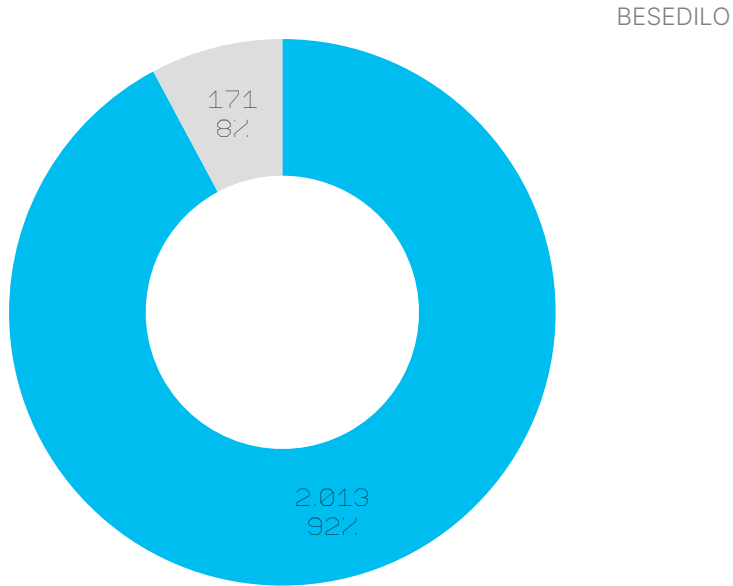
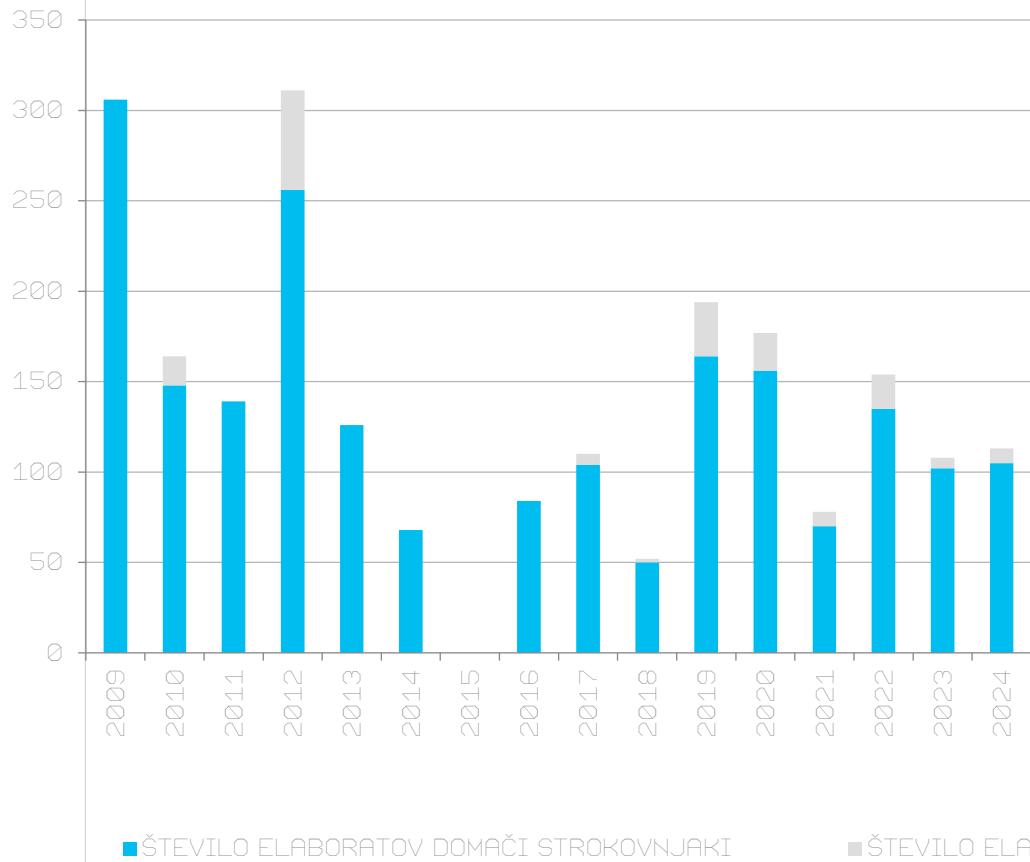
Delež pogodb o projektiranju na podlagi natečajev v obdobju 2009-2024 glede na skupni promet v dejavnosti: arhitekturno, krajinsko arhitekturno in urbanistično načrtovanje skupaj v tem obdobju znaša 2.231.237.170 € brez DDV (vir: AJPES)

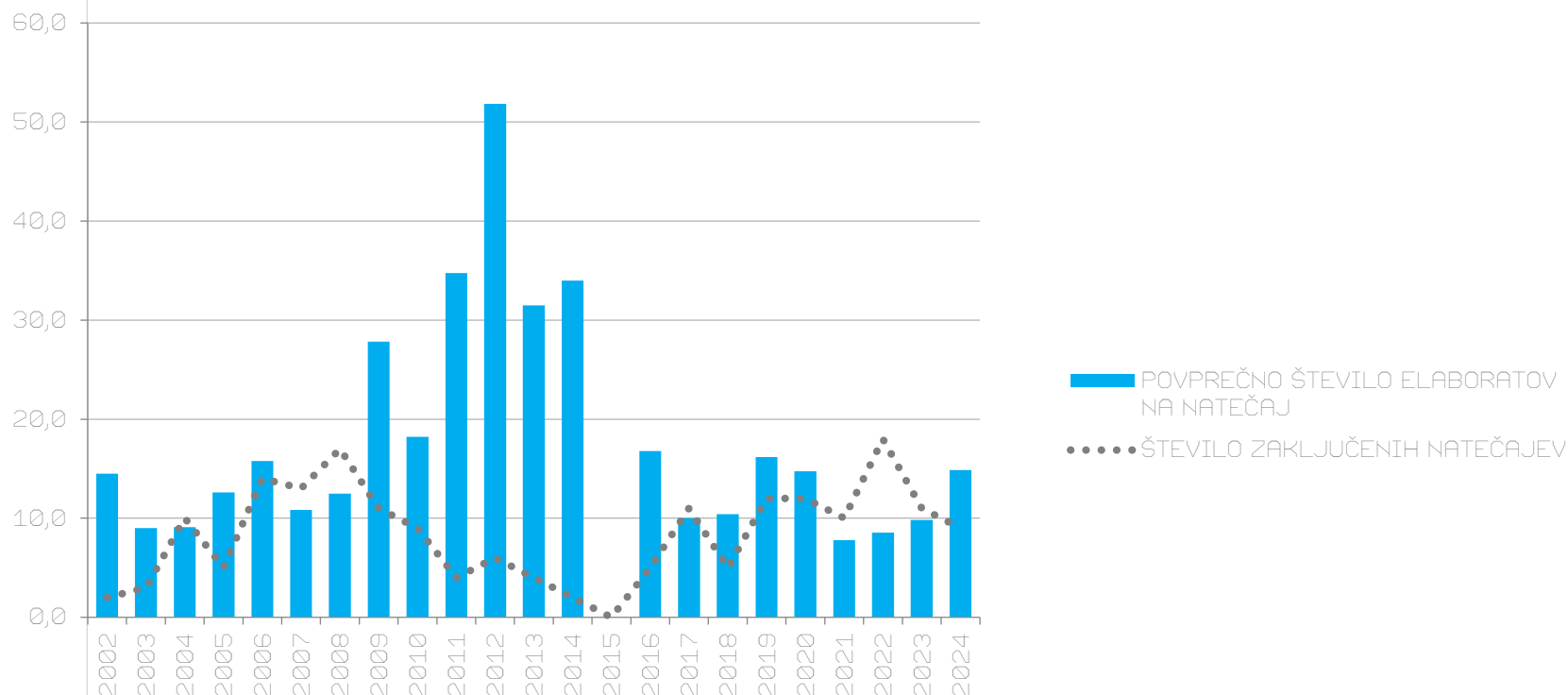
Kljub izrednemu pomenu, ki ga imajo natečaji za razvoj prostora, je z javnim natečajem izbranih zelo malo projektov.

Pogodbe o projektiranju, ki so sklenjene na podlagi izvedenih natečajev v organizaciji ZAPS, predstavljajo zgolj 2% odstotka celotne dejavnosti arhitekturnega, krajinsko-arhitekturnega in urbanističnega načrtovanja v obdobju 2009–2021. Glede na to, da javne investicije predstavljajo večino vseh investicij v gradnjo in da je natečaj primerna oblika izbire projektne rešitve za večino teh nalog, je očitno, da institut natečaja premalo uporabljamo.

5.0 NATEČAJI ZAPS – NATEČAJNIKI

Število oddanih natečajnih elaboratov v posameznem letu glede na poreklo avtorjev elaboratov

Število oddanih elaboratov na posamezen natečaj se z leti zelo spreminja in to predvsem v odvisnosti od števila natečajev v posameznem letu in siceršnje konjunktore v panogi. V letih 2011 do 2014 sta se ta dva obe neugodni okoliščini pokrili in rezultat je bilo majhno število natečajev z zelo veliko udeležbo.

Za samo žiriranje se ocenjuje, da je optimalno število prispelih elaboratov med 8 in 12. Na ta način ima komisija na voljo dovolj različnih rešitev, hkrati pa ne toliko, da jih ne bi mogla vseh z vso skrbnostjo preučiti. Pri natečaju kjer pride samo pet ali manj rešitev je možnost primerjave rešitev lahko okrnjena in na ocenjevanje lažje vpliva podrobnejša razdelanost nekaterih elaboratov. Pri zelo velikem številu oddanih elaboratov veliko dela natečajnikov dobi zgolj minimalno odškodnino ali zgolj pokrite materialne stroške.

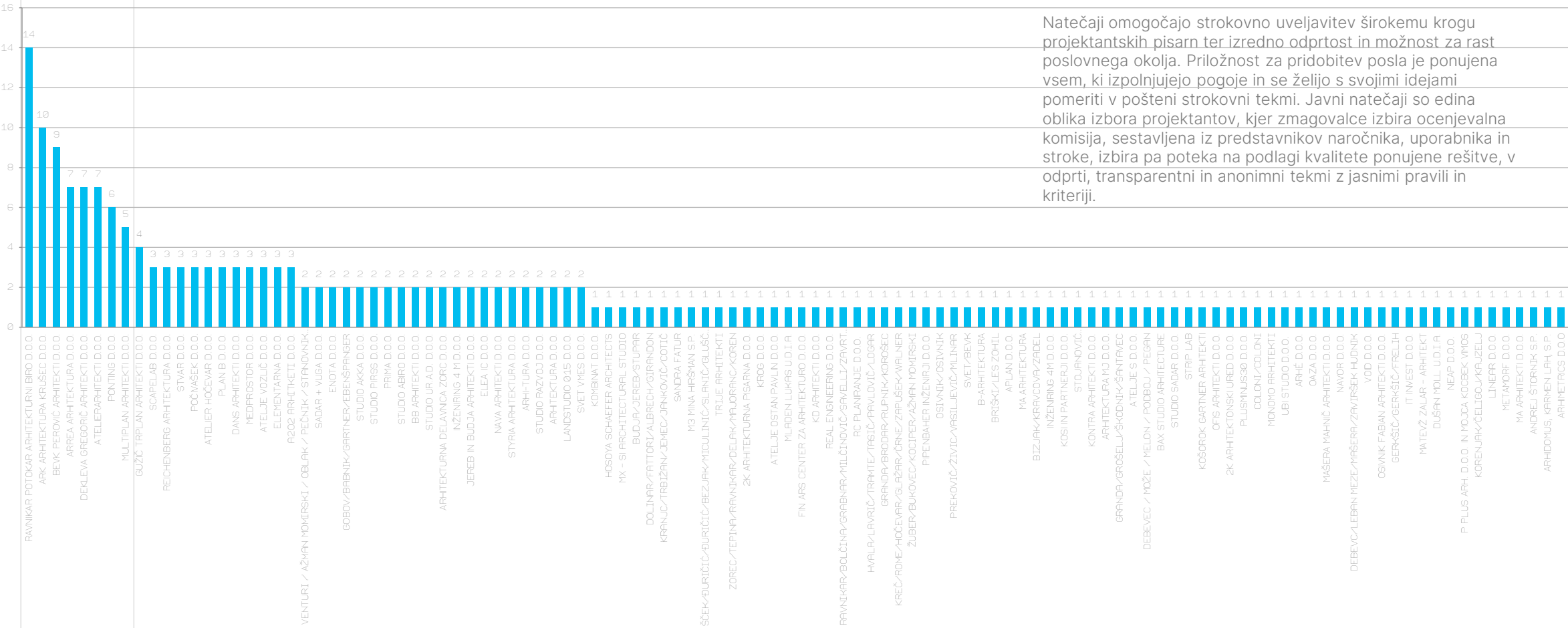
Povprečno število oddanih elaboratov glede na število natečajev v posameznem letu.

NAJBOLJŠI ZMAGA SAMO TAKRAT, KO IMAJO VSI ENAKE MOŽNOSTI
ZA ZMAGO

ZBORNICA ZA
ARHITEKTURO
IN PROSTOR
SLOVENIJE

V dvajsetih letih natečajne dejavnosti je med 178 zmagovalci
natečajev kar 97 različnih avtorskih skupin

Natečaji omogočajo strokovno uveljavitev širokemu krogu projektantskih pisarn ter izredno odprtost in možnost za rast poslovnega okolja. Priložnost za pridobitev posla je ponujena vsem, ki izpolnjujejo pogoje in se želijo s svojimi idejami pomeriti v pošteni strokovni tekmi. Javni natečaji so edina oblika izbora projektantov, kjer zmagovalce izbira ocenjevalna komisija, sestavljena iz predstavnikov naročnika, uporabnika in stroke, izbira pa poteka na podlagi kvalitete ponujene rešitve, v odprti, transparentni in anonimni tekmi z jasnimi pravili in kriteriji.

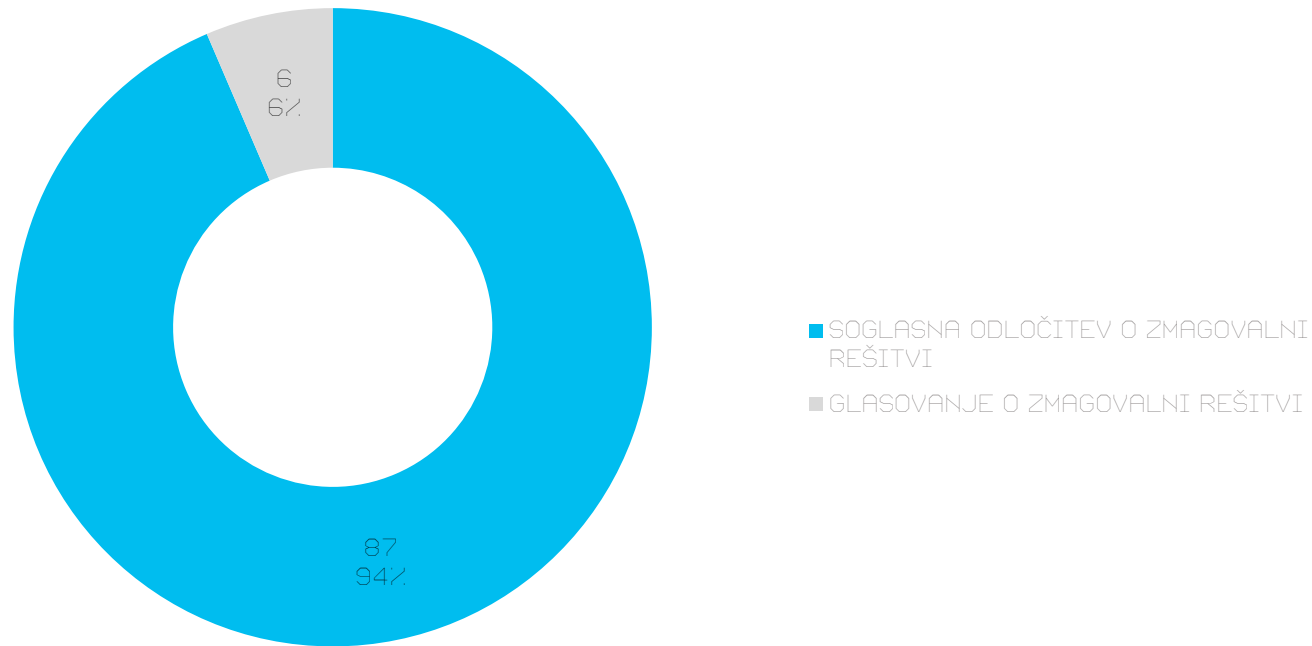

Število zmag projektantskih pisarn v obdobju 2002–2024

6.0 NATEČAJI ZAPS – ODLOČITVE IN REVIZIJE

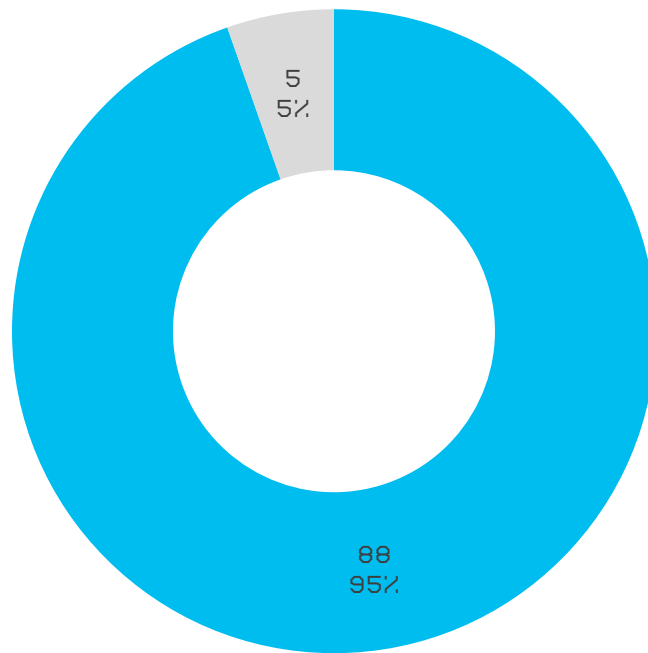
PREDSTAVNIKI NAROČNIKA IN STROKE SOGLASNO IZBEREJO ZMAGOVALNO REŠITEV

KOMISIJA, KI JO SESTAVLJAJO PREDSTAVNIKI NAROČNIKA IN PREDSTAVNIKI STROKE, V VEČINI PRIMEROV SOGLASNO IZBERE NAJBOLJŠO REŠITEV.

Skoraj 90 odstotkov odločitev komisij o izboru zmagovalca je bilo sprejetih soglasno. Poglobljeno delo ocenjevalne komisije namreč vodi v strinjanje predstavnikov naročnika, uporabnika in stroke. V sestavi komisije imajo člani, ki jih imenuje naročnik, večino, hkrati pa so člani komisije večinoma predstavniki ustrezne stroke za reševanje posamezne naloge. To pravilo omogoča, da je naročnikova želja v natečaju strokovno podprta. Dejstvo, da je velika večina odločitev soglasnih, kaže, da se interes naročnika in stališče stroke praviloma uskladi, kar pomeni, da se naročnikova želja izrazi v strokovno najboljši rešitvi.

Soglasnost odločitev natečajnih komisij v obdobju 2016–2024 – upoštevani so natečaji pri katerih je podatek o soglasnosti odločitve oz. glasovanju zaveden v zaključnem poročilu

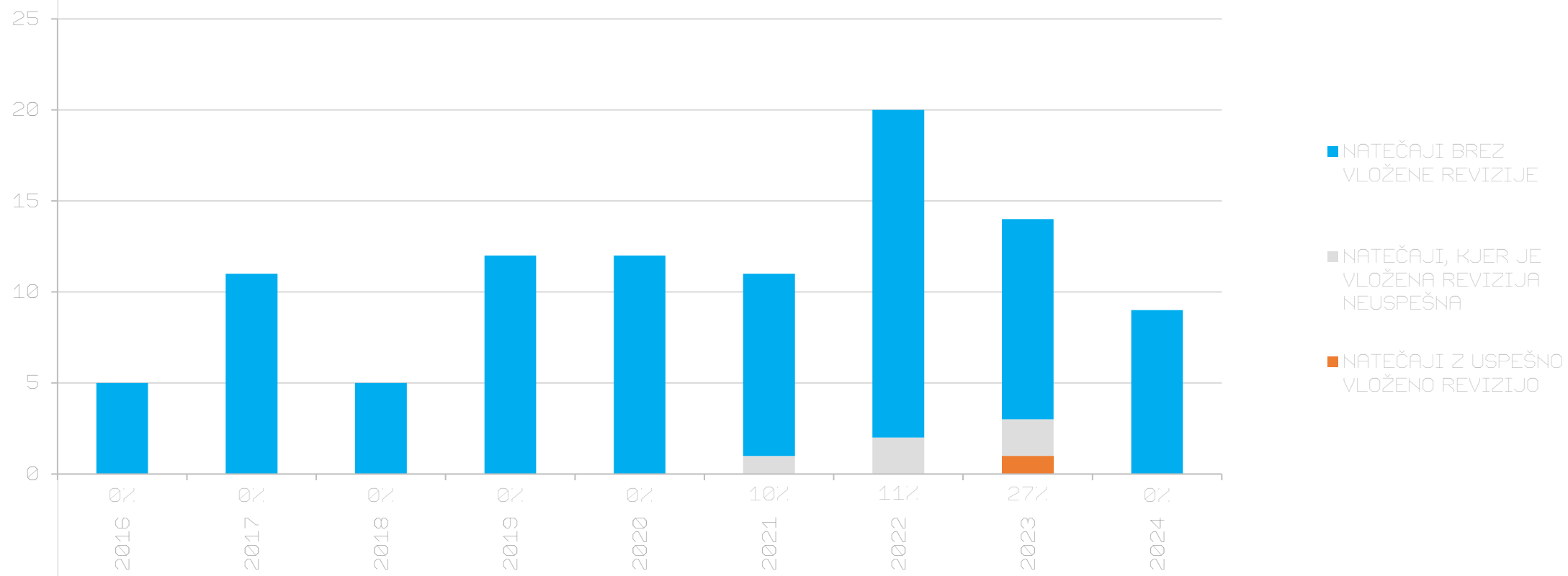
- NA DKOM VLOŽEN ZAHITEVEK ZA REVIZIJO - NE
- NA DKOM VLOŽEN ZAHITEVEK ZA REVIZIJO - DA

Javni natečaj je postopek javnega naročanja, pri katerem zelo redko pride do revizije.

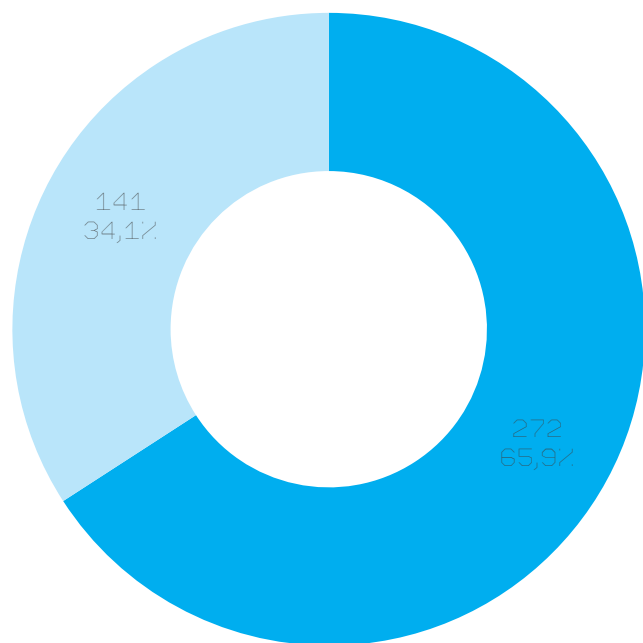
Čeprav natečaji vodijo v postopek izbire projektanta in s tem oddajo naročila projektiranja pomembne javne investicije, se zelo redko zgodi, da bi bila v postopku vložena zahteva za revizijo. To kaže, da so natečaji ZAPS strokovno vodeni, da so za naročnike varni in da večina udeležencev natečaje prepoznava kot poštene postopke ter odločitve komisij sprejema kot legitimne.

Zahtevki za revizijo vloženi na DKOM – natečaji zaključeni v obdobju 2016 – 2024.

ŠTEVILO REVIZIJ IN NJIHOVA USPEŠNOST

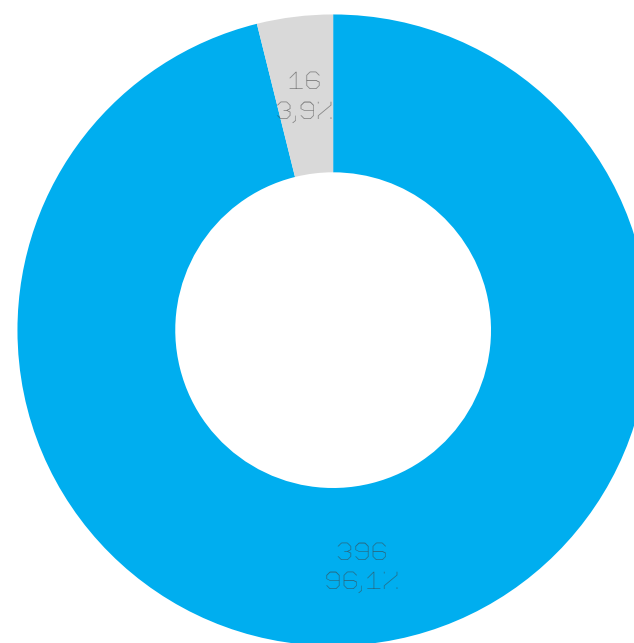

7.0 NATEČAJI ZAPS – KOMISIJE

■ MOŠKI, KI JIH JE V KOMISIJE IMENOVALA ZAPS
■ ŽENSKE, KI JIH JE V KOMISIJE IMENOVALA ZAPS

Člani komisije imenovani s strani ZAPS po spolu

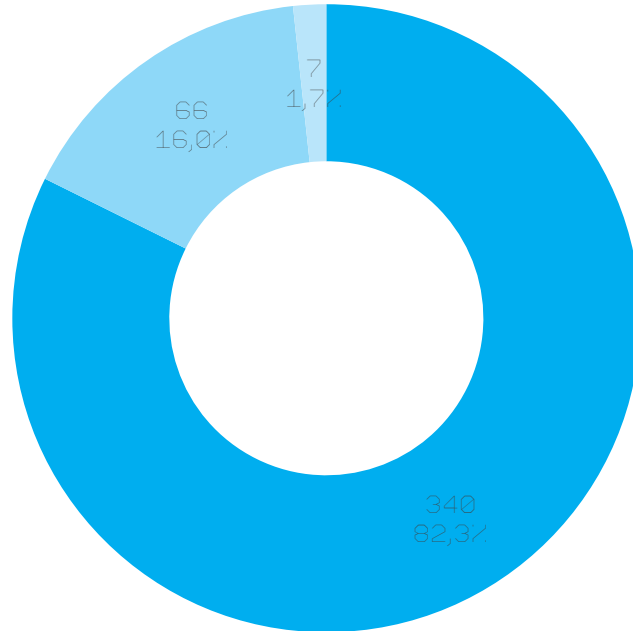

■ ŠTEVILO SLOVENSКИH DRŽAVLJANOV V KOMISIJAH (ZAPS)
■ ŠTEVILO TUJIH DRŽAVLJANOV V KOMISIJAH (ZAPS)

Člani komisije imenovani s strani ZAPS po nacionalnosti

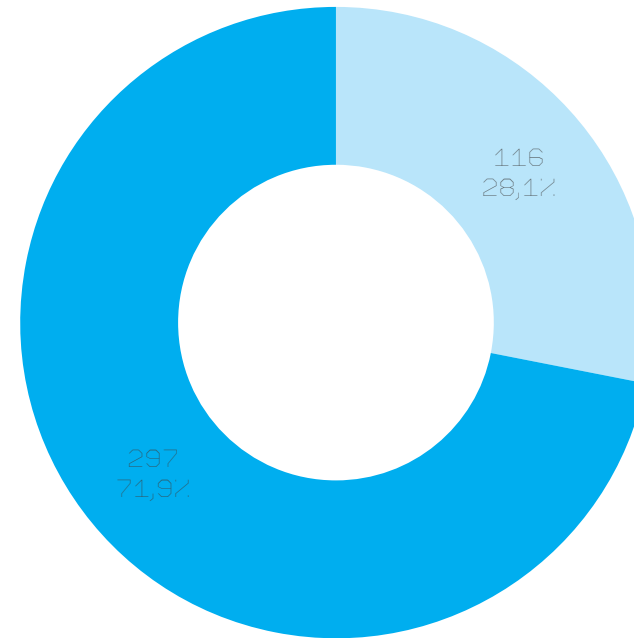
Enakopravna zastopnost spolov v natečajnih komisijah je eno od meril za imenovanje članov v komisije ZAPS. Kljub temu ostaja delež imenovanih članic komisij že več kot desetletje stabilno pri tretjini članov. Razlogi so različni, med drugim tudi manjša nagnjenost strokovnjakinj k sodelovanju glede na moške predstavnike strok.

V kolikor proračun natečaja omogoča se ZAPS trudi v komisije imenovati tuje strokovnjake ali slovenske strokovnjake, ki delujejo v tujini. Tuji člani nudijo drugačen vpogled v konkretne naloge, dvigujejo zaupanje stroke v natečajne postopke in dvigujejo zaupanje naročnikov v neodvisnost članov komisij imenovanih s strani ZAPS.

- ŠTEVILO ARHITEKTOV IMENOVANIH V KOMISIJO
- ŠTEVILO KRAJINSKIH ARHITEKTOV IMENOVANIH V KOMISIJO
- ŠTEVILO DRUGIH STROKOVNJAKOV

Člani komisije imenovani s strani ZAPS po stroki

- ČLAN KOMISIJE Z AKADEMSKO KARIERO (ASIST., DOC. ALI PROF.)
- ČLAN KOMISIJE BREZ AKADEMSKE KARIERE

Člani komisije imenovani s strani ZAPS in akademska kariera

Strokovni profil članov komisij sledi sami nalogi. Glede na to, da odprte naloge s področja načrtovanja stavb predstavljajo 74,1% vseh nalog, da načrtovanje odprtih površin 14,2, prostorskega načrtovanja 1,9% in obeležja 1,2%, je zaznana struktura komisij pričakovana.

Med člani komisij imenovanih s strani ZAPS predstavljajo člani z akademsko kariero približno 30% članov. Gre za podatek o katerem se je pred zbiranjem podatkov zgolj ugibalo. Delež verjetno do neke mere ustreza deležu zmag na natečajih birojev, kjer eden od vodilnih članov z aktivno akademsko kariero.

8.0 INVENTURA NATEČAJEV

2023 – 07	Mala ledena dvorana Tivoli	2024 – 06	Prizidava Zdravstvenega doma Novo mesto
2023 – 10	Razgledni stolp Bovljek	2024 – 07	Kampus Zaloška
2023 – 11	Stanovanjsko poslovni objekt C-Tower na Celovski v Ljubljani	2024 – 11	Prizidava III. Gimnazije Maribor
2023 – 11	Urbani park športov Krško – Vražja luknja	2024 – 12	Urbani park loka v Novem mestu
2023 – 12	Kemijski inštitut – KI2	2024 – 12	Izobraževalno in športno središče Križe
2024 – 02	Ureditev priobalnega pasu med Koprom in Izolo	2025 – 01	Regionalno središče za zaščito, reševanje in pomoč NM
2024 – 04	Kulturni dom in knjižnica Šenčur	2025 – 02	Osrednji javni prostor Domžal
2024 – 04	Ureditev atrija občinske stavbe in območja tržnice v Trzinu	2025 – 02	Stanovanjska gradnja Rakova jelša III v Ljubljani
2024 – 04	Tipologije nadomestitvenih stanovanjskih stavb – poplave 2023		

9.0. AKTUALNE TEME

- uvedba prijave na natečaj (boljša preglednost in zmanjševanje tveganja)
- dopolnjena oblika zaključnih poročil s poudarkom na primerjalnem vrednotenju
- ukinitve map A3 (zmanjšanje obremenitve natečajnikov)
- elektronska oddaja elaboratov v celoti (ZAPS tiska in kašira plakate)

ZAPS / CHAMBER OF ARCHITECTURE
AND SPATIAL PLANNING OF SLOVENIA

Vegova 8 / 1000 Ljubljana / Slovenija
+386 1 24 20 670 / zaps@zaps.si / www.zaps.si